

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS

VENDIM

Nr. 723, Datë 17.11.2020

“Për mbylljen, me kushte dhe detyrime, të procedurës së hetimit të thelluar në sektorin bankar për Bankën Raiffeisen, Bankën Kombëtare Tregtare, Bankën Credins dhe Bankën Intesa SanPaolo”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Znj.	Juliana LATIFI	Kryetar
Znj.	Leida MATJA	Zv/Kryetar
Z.	Eduard YPI	Anëtar
Znj.	Adriana BERBERI	Anëtar
Z.	Helidon BUSHATI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 17.11.2020, shqyrtoi çështjen me:

Objekti: Për mbylljen, me kushte dhe detyrime, të procedurës së hetimit të thelluar në sektorin bankar për Bankën Raiffeisen (BR), Bankën Kombëtare Tregtare (BKT), Bankën Credins (BC) dhe Bankën Intesa SanPaolo (BISP).

Baza ligjore: Neni 3, neni 4, neni 8, neni 9, neni 24 pika d), neni 26, neni 43 neni 45 pika 1, dhe neni 74 i ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar (ligji nr. 9121/2003).

Komisioni i Konkurrencës, pas shqyrtimit të Raportit të Grupit të Punës “Mbi hetimin e thelluar në sektorin bankar, për Bankën Raiffeisen, Bankën Kombëtare Tregtare, Bankën Credins dhe Bankën Intesa SanPaolo”, relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm si dhe pretendimeve të depozituara me shkrim pranë Autoritetit nga bankat nën hetim,

VËREN SE:

I. Procedura e ndjekur:

1. Komisioni i Konkurrencës me Vendimin nr. 516, datë 22.05.2018 “Për hapjen e procedurës së Hetimit Paraprak në sektorin bankar, për Bankën Raiffeisen, Bankën Kombëtare Tregtare, Bankën Credins dhe Bankën Intesa SanPaolo”, vendosi hapjen e hetimit paraprak për katër bankat më të mëdha të sistemit bankar.

Mbështetur në gjetjet e hetimit, u ngritën dyshime për kufizim të konkurrencës në tregjet përkatëse në kuptim të nenit 4 dhe 9 të Ligjit Nr. 9121/2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, i ndryshuar dhe me Vendimin Nr. 592, datë 31.01.2019, Komisioni i Konkurrencës vendosi për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në sektorin bankar për BR, BKT, BC dhe BISP për të parë nëse ka ose jo, shenja të kufizimit të konkurrencës, për

periudhën kohore 01.01.2016 deri në 31.12.2018.

2. Në zbatim të nenit 39 të Ligjit, “E drejta e palëve për tu dëgjuar”, Komisioni i Konkurrencës e bazoi vendimmarrjen vetëm në pretendimet e ndërmarrjeve në hetim dhe me shkresën nr. 246/13 prot.i AK, datë 06.08.2020 “Mbi raportin e hetimit të thelluar në tregun e shërbimeve bankare”, ftoi bankat nën hetim të paraqisnin pretendimet e tyre në lidhje me gjetjet e raportit, me shkrim.
3. Në përgjigje të ftesës, pranë Autoritetit është protokolluar shkresa nr.246/14 Prot.i AK, datë 31.08.2020 “Kthim përgjigje letrës suaj “Mbi raportin e hetimit të thelluar në tregun e shërbimeve bankare”, nga Banka Intesa SanPaolo SHA; shkresa nr. 246/15 Prot., i AK, datë 01.09.2020 “Përgjigje mbi raportin e hetimit të thelluar në tregun e shërbimeve bankare nr. 246/13 prot., datë 06.08.2020” nga Banka Raiffeisen SHA; shkresa nr. 246/17 Prot., i AK, datë 08.09.2020 “Përgjigje mbi raportin e hetimit të thelluar në tregun e shërbimeve bankare” nga Banka Kombëtare Tregtare SHA si dhe shkresa nr. 246/18 Prot., i AK, datë 16.09.2020 “Kthim përgjigje shkresës tuaj nr. 246/13 prot. datë 06.08.2020, lënda “Mbi raportin e hetimit të thelluar në tregun e shërbimeve bankare” nga Banka Credins SHA, nëpërmjet të cilave, bankat objekt hetimi kanë paraqitur qëndrimet e tyre në lidhje me gjetjet dhe propozimet e raportit të hetimit të thelluar.

II. Analiza e konkurrencës

4. Gjatë viteve 2017-2018, në sektorin bankar ka patur një numër të konsiderueshëm transaksionesh për shitblerje të kuotave. Aktualisht në sistemin bankar operojnë 12 subjekte bankare (banka të nivelit të dytë).
5. Bankat ofrojnë një numër të konsiderueshëm shërbimesh klasike bankare. Zhvillimi i teknologjisë në fillim të viteve 2000, nxiti bankat që të përdornin si avantazh konkurruese shërbimin e tërheqjes së fondeve nga pajisje automatike ATM (Automatic Teller Machine) të cilat ofronin akses 24 orë në fonde dhe siguronin shtrirje të gjerë gjeografike. Vitet e fundit, bankat kanë ofruar përdorimin e platformave elektronike / mobile, të cilat i mundësojnë klientëve realizimin e transaksioneve bankare në çdo kohë dhe vend. Shërbimet online përbëjnë avantazh konkurrues për bankat në drejtim të zgjerimit të zonave gjeografike të shërbimit dhe uljes së kostove për bankën dhe klientin. Nga të dhënat e administruara, rezulton se vetëm gjatë periudhës hetimore, nga viti 2016, në vitin 2018 ky lloj shërbimi ka pësuar rritje me 62% dhe volumi i transfertave elektronike është 2.6- herë fishuar. Bankat nën hetim zotërojnë 41% të tregut të shërbimeve e-banking, ku Banka Kombëtare Tregtare dhe Banka Raiffeisen kanë pjesën më të madhe të transaksioneve të realizuar nëpërmjet platformave online.

II.1 Tregu përkatës

6. Në bazë të nenit 3, pika 7 të Ligjit nr. 9121 datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, analiza e konkurrencës fillon më përcaktimin e tregut përkatës, i cili përbëhet nga “produktet që vlerësohen si të zëvendësueshme nga konsumatorët ose klientët e tjerë, për sa u përket karakteristikave, çmimit dhe funksionimit të tyre dhe që ofrohen ose kërkohen nga ndërmarrjet në një zonë gjeografike me kushte të njëjta konkurrence, zonë kjo e cila veçohet nga zonat e tjera kufizuese”. Përkufizimi i tregut përkatës përfshin dy dimensione:
 - a. Tregun e produkteve
 - b. Tregun gjeografik

7. Përcaktimi i tregut si në dimensionin e produktit dhe atë gjeografik, bëhet me qëllim për të identifikuar konkurrentët aktualë dhe potencialë të ndërmarrjeve që janë të përfshirë në atë treg, për të vlerësuar sjelljen e këtyre ndërmarrjeve, llogaritjen e pjesëve të tregut, përcaktimin e fuqisë së ndërmarrjes, strukturën e tregut me qëllim vlerësimin e konkurrencës në treg.

II.1.1 Tregu përkatës i produktit

8. Bankat ofrojnë një numër të konsiderueshëm të produkteve/shërbimeve bankare. Nga analiza e realizuar në lidhje me tregjet përkatëse, produktet/shërbimet bankare janë grupuar në: llogari rrjedhëse; depozita me/pa afat; kredi konsumatore; kredi kufi (OVD); kredi hipotekore; kredi biznesi; transferata bankare (hyrëse dhe dalëse) të ofruara nga bankat objekt hetimi.

II.1.2 Tregu përkatës gjeografik

9. Tregu gjeografik përfshin zonën në të cilën ndërmarrjet ofrojnë dhe kërkojnë produkte dhe/ose shërbime, në të cilën kushtet e konkurrencës janë homogjene. Meqenëse bankat e nivelit të dytë janë prezente në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë si treg gjeografik përcaktohet tregu i Republikës së Shqipërisë.

II.2 Barrierat e hyrjes dhe zgjerimit

10. Barrierat në hyrje përbëjnë një faktor me ndikim në konkurrencën në treg, të cilat vlerësohen në aspektin ligjor, ekonomik dhe social.
11. Barrierat ligjore përcaktojnë impaktin mbi konkurrencën në treg të akteve ligjore dhe nënligjore mbi të cilat funksionon tregu. Banka e Shqipërisë është autoriteti i vetëm përgjegjës për licencimin dhe mbikëqyrjen e bankave dhe të degëve të bankave të huaja për të ushtruar veprimtari bankare dhe veprimtari të tjera financiare, në përputhje me ligjin nr. 9662/2006 "Për bankat në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar. Referuar vlerësimin të legjislacionit primar dhe sekondar mbi të cilat funksionon sistemi bankar, rezulton se legjislacioni në tregun bankar nuk ka barrierë për hyrjet e reja në treg.
12. Nga analiza e strukturave organizative dhe shtrirjes gjeografike të bankave nën hetim, konstatohet se katër bankat kanë rrjetin më të madhe të degëve, zotërojnë numrin më të madhe të ATM dhe pikave POS në të gjithë vendin. Konkurrentet potencial, hyresit e rinj, duhet të përballen me rrjetin e degëve, shtrirjen gjeografike dhe klientelën e bankave ekzistuese, të cilët përdorin fuqinë e tyre ekonomike për fushata marketingu duke shpenzuar shuma të mëdha në reklama dhe marketing.
13. Tregu bankar karakterizohet nga "besnikëria" në sjelljen e klientëve, të cilët e kanë të vështirë ndryshimin e ofruesit të shërbimit duke u siguruar bankave një marrëdhënie afatgjatë me klientët, e cila në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për këto banka.
14. Në kushtet e një tregu të maturuar, për të rritur nivelin e konkurrencës në treg, bankat e nivelit të dytë duhet të garantojnë transparencë për shërbimet që ofrojnë, shërbime më cilësore me kosto më të ulët dhe produkte të reja.

II.3 Vlerësimi i strukturave të tregjeve të produkteve/ shërbimeve dhe sjellja e bankave nën hetim

15. Bankat ofrojnë një numër të konsiderueshëm të produkteve/shërbimeve bankare. Vitet e

fundit bankat kanë filluar zgjerimin e gamës së shërbimeve të tyre me disa risi për tregun. Produktet/shërbimet bankare janë grupuar në: llogari rrjedhëse; depozita me/pa afat; kredi konsumatore; kredi kufi (OVD); kredi hipotekore; transferta bankare.

16. Në kuptim të nenit 4, pika 1, a) e ligjit nr. 9121/2003, një sjellje antikonkurruese e konkurrentëve në treg mund të vijë nëpërmjet vendosjes në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë të çmimit të shitjes apo blerjes, apo çdo kusht tjetër tregtimi. Për këto arsye, u vlerësua sjellja e bankave nën hetim kundrejt vendosjes së normave të interesit për depozitat dhe kreditë si dhe aplikimit të komisioneve për shërbimet bankare. Analiza u mbështet mbi tregues krahasimor midis bankave nën hetim, si dhe benchmark me rajonin duke iu referuar filialeve/degës të së njëjtës bankë në rajon.
17. **Depozitat** janë produkte nëpërmjet të cilave bankat sigurojnë likuiditetet monetare dhe klienti përfiton të ardhura nga interesat. Nga vlerësimi i strukturës së tregut dhe indekseve të përqendrimit të tregut u konstatua se bankat nën hetim janë bankat me vlerën më të lartë të portofolit të depozitave. Në lidhje me përqendrimin e tregut, treguesi i Herfindahl-Hirschman (HHI)¹ dhe indekset e përqendrimit CR₃ dhe CR₄², tregojnë për një treg mesatarisht të përqendruar gjatë periudhës hetimore.
18. **Depozitat me afat** në sektorin bankar gjatë vitit 2018 zënë 54% të portofolit të depozitës, në vitin 2017 zënë 57% të portofolit dhe në vitin 2016 zënë 59% të këtij portofolit. Struktura e tregut për produktin e depozitës me afat dhe treguesit e përqendrimit, tregojnë për një treg mesatarisht të përqendruar ku indeksi i përqendrimit HHI gjatë periudhës varion nga 1,589 (2016), 1,642 (2017), në 1,743 (2018).
19. Në produktin e depozitës me afat për individë:
- BR aplikon normat e interesit fikse (0.01%) pavarësisht shumës së depozituar.
 - BC, BKT dhe BISP kanë interesa në varësi të shumës së depozituar dhe kohëzgjatjes së depozitës.
 - BC paraqitet me normat e interesit me të larta e cila varion nga 0.3% deri në 3%.
 - BISP ka normat e interesit që variojnë nga 0.5% deri në 2.2%.
 - BR dhe BKT paraqiten me tregues nën mesataren e tregut.
20. Për produktin e depozitës me afat për biznes:
- BR ka normat e interesit më të ulëta në treg me vlerë 0.01% deri në 0.04%.
 - BC, BISP dhe BKT aplikojnë norma interesi mbi mesataren e tregut bankar.
21. Nga krahasimi i normave të interesit të depozitës me afat 1 vjeçar me interesin e bonove të thesarit dhe analizën e spread-it, u konstatua se normat e interesit nominale të depozitave me afat nga bankat kanë pak ose aspak varësi nga ndryshimi i kërkesë-ofertës apo yield- i i bonove të thesarit.
22. **Depozitat pa Afat**, apo të njohura ndryshe si **llogari kursimi**, është një lloj depozite e cila e ndihmon klientin në depozitim të likuiditeteve të lira dhe tërheqjen e tyre në çdo kohë, duke

¹ Herfindahl-Hirschman Index, matës specifik i përqendrimit të tregut, i llogaritur si shuma e katrorëve të pjesës së tregut të firmave në një industri. Kur HHI <1000, përqendrimi i tregut është i ulët, kur 1000<HHI>1800 tregu konsiderohet mesatarisht i përqendruar dhe kur HHI>1800, tregu është i përqendruar.

² CR₃ dhe CR₄ "concentration ratios"

përfituar interesa nëse banka aplikon të tilla. Depozitat pa afat zënë 11% në vitin 2018, 9% të tij në vitin 2017 dhe 8% të portofolit në vitin 2016. Tregu i depozitave pa afat është treg mesatarisht i përqendruar, ku treguesi HHI paraqitet me trend në rritje nga 1,132 (2016), 1,288 (2017) në 1,482 (2018).

23. Për depozitat pa afat për individ në lekë, BKT aplikon normat më të larta të interesit (0.2% në vitin 2016, në 0.3% për periudhën 2017-2018), faktor i cili ka ndikuar në rritjen e pjesës së tregut në këtë produkt me 10%.

24. Për produktin e depozitave me dhe pa afat u konstatua:

- BKT, BR, BC për hapjen e një depozite me afat kërkojnë depozitimin e një shumë minimale;
- BKT aplikon komisionin më të lartë për mbylljen e depozitës brenda një viti në vlerën 1,500 lekë;
- BR për çeljen e një depozite pa afat kërkon një shumë minimale depozitimi prej 5,000 lekë ose 50 Euro, vlerë kjo relativisht e lartë krahasuar me banka te tjera.
- BR aplikon komisione për mbyllje të depozitës me afat në vlerën 500 lekë;
- BISP nuk aplikon komisione dhe penalitete për veprimet me depozitat.
- BISP aplikon humbjen e interesave të periudhës në rast të mbylljes së depozitës brenda afatit;
- BC aplikon komisionet më të ulta në lidhje me këtë produkt;
- Asnjë nga bankat nën hetim nuk aplikon komision mirëmbajtje për depozitën me afat.

25. **Llogaria rrjedhëse** është produkti më i rëndësishëm në drejtim të përthithjes së klientëve të rinj. Konkurrenca mes bankave në këtë segment është përqendruar në rritjen e numrit të kontratave të reja. Treguesit e përqendrimit për produktin e llogarive rrjedhëse, tregojnë për një treg shumë të përqendruar ku treguesi HHI varion nga 2,195 (2016) në 1,993 (2017) deri në 1,954 (2018) si dhe qëndrueshmëri e treguesit CR₃ dhe CR₄, e cila në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për këto banka.

26. Për produktin e llogarisë rrjedhëse:

- BKT dhe BISP nuk aplikojnë norma interesi.
- BR dhe BC kanë norma interesi shumë të ulta krahasuar me normën mesatare të gjithë sistemit bankar.

27. Në produktin e llogarisë rrjedhëse u morën në konsideratë komisionet e vlerësuara si kosto bllokuese për lëvizshmërinë e klientëve nga një bankë në tjetrën, si dhe komisionet për shërbimet utilitare dhe nga analiza u konstatuan:

- Komisione të ngjashme të aplikuar nga bankat nën hetim për mirëmbajtjen e llogarisë rrjedhëse (në lekë dhe valutë) të cilat variojnë nga 100-150 lekë për individ dhe 150-500 lekë për biznes.
- Ndryshimi i komisioneve nga BKT ka qenë vazhdimisht në trendin rritës. Nga krahasimi benchmark midis mëmës BKT Shqipëri dhe filialit të saj BKT Kosovë, vihet re se komisioni i aplikuar për konsumatorin nga BKT në Republikën e Shqipërisë është

6 herë më i lartë (ose 10 herë nëse aplikon indeksin e fuqisë blerëse) sesa ai i aplikuar për konsumatorin në Republikën e Kosovës.

- BC ka aplikuar ulje të komisioneve për shërbimin e mbylljes së llogarisë rrjedhëse, dhe komisioneve për vërtetimeve për nxjerrje të gjendjes së llogarisë (statement).
- BKT dhe BC kanë aplikuar ndryshime të komisioneve gjatë periudhës hetimore.
- BISP aplikon komisione më të larta për mbylljet e llogarive rrjedhëse brenda një periudhe 3-mujore nga çelja e tyre.
- Bankat nën hetim aplikojnë komisione që variojnë nga 1,000-3,000 lekë për shërbimin e pajisjes me vërtetim bankar (statement), si dhe një komision që varion nga 100-300 lekë për nxjerrjen e lëvizjeve monetare në llogaritë e klientit.
- Komisionet e aplikuara janë të përafërta si në monedhën vendase dhe monedhën e huaj.

28. **Kreditimi** përfaqëson tradicionalisht një ndër aktivitetet kryesore të bankës prej të cilit banka siguron të ardhurat që i nevojiten për t'u paguar depozituesve të saj interesin e premtuar për depozitat, për të përballuar shpenzimet e veta të veprimtarisë si dhe për të siguruar fitim. Kredidhënia zë rreth 51% të gjithë totalit të depozitave të sistemit bankar. Vlera e portofolit të kredisë është shoqëruar me një rritje prej 3% në vitin 2017 dhe tkurrje prej 2% në vitin 2018 (nga 581 miliard lekë në 2016, në 597 miliard lekë në 2017 dhe 586 miliard lekë në 2018).

29. Në tregun e portofolit të kredisë (total) vihet re një qëndrueshmëri e pjesëve të tregut të ndërmarrjeve nën hetim, ku pjesën më të madhe të tregut e zë BKT me rreth 23% të tregut, e ndjekur nga BR dhe BC me 17% të tregut secila, ndërkohë që BISP zotëron vetëm 8% të tregut.

30. Pjesën më të madhe të kredisë e zë kredia e biznesit e cila zë mesatarisht 50-51% të portofolit të kredisë për periudhën hetimore. Kredia kufi (OVD), zë rreth 21-23% të portofolit të kredisë, me trend në ulje, e ndjekur nga kredia hipotekore me 19% të portofolit (stabël për periudhën hetimore) dhe kredia konsumatore me rreth 8-10% të portofolit. BR ka numrin më të madh të klientëve në kredinë konsumatore, kredinë kufi (OVD) dhe kredi biznesi, kjo si rezultat edhe i numrit më të madh të klientëve që kanë llogari rrjedhëse dhe paga marrësve.

31. Kredia kufi (OVD) ka tregues HHI shumë të lartë në vlerën 2,261 (2016), 1,994 (2017) dhe 1,736 (2018). Niveli shumë i lartë i përqendrimit për kredinë kufi (OVD) dhe kredinë konsumatore e bankave nën hetim, në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për këto banka.

32. Nga analiza e normës së interesit të kredisë kufi (OVD) u konstatua se:

- BISP dhe BKT kanë ofruar interesa konstante gjatë gjithë periudhës hetimore, të cilat variojnë nga 22% në lekë, në 17% në euro për BISP, dhe 12% në lekë e 9% në euro për BKT.
- BR paraqet normat më të ulta të kredisë kufi (OVD) në lekë (6%-9%) dhe me trend të njëjtë më normën mesatare të interesit të sektorit bankar për këtë produkt.
- BKT ka norma të përafërta me BR për kredinë kufi (OVD) në euro me rreth 9%.
- BC paraqet norma me interesa të ndryshueshme për gjithë periudhën hetimore.

33. Në lidhje me komisionet e aplikuara për kredinë kufi (OVD) për biznesin vërehet se:
- Komisionet nuk kanë ndryshuar që nga viti 2016, si në monedhën lek ashtu dhe në euro;
 - BR ka komisionin më të lartë në lidhje me vonesat në masën 25%.
34. Për komisionet e kredisë kufi (OVD) për individë vihet re se:
- BR ka patur ndryshime në nivele shumë të ulta nga 28.2% në 26.7%
 - BKT aplikon komisionet të larta, të cilat kanë qenë të pandryshueshëm për periudhën hetimore, në lidhje me penalitetin për pagesat me 48% në monedhën lek.
 - Komisionet më të larta për penalitetet i ka BR dhe BISP me rreth 20% dhe BKT me rreth 36%, BC 10 %.
35. Nga analiza e spread-it u konstatua se:
- BR spreadin me të ulët me rreth 6%-8% .
 - BC dhe BKT kanë spread thuajse të njëjtë me rreth 9%-10%, pra aplikojnë diferenca thuajse të njëjta mes bono thesari dhe normës respektive të kredisë kufi (OVD).
 - BISP ka spread-in me të lartë me rreth 20%.
 - Trendet e spread-it të overdraftit me yield-in e bonove të thesarit, krahasuar mes bankave nën hetim, paraqiten me luhatje të lehta. Duket se BR, BKT dhe BC kanë norma interesi për kredi kufi (OVD) të përafërta.
36. Kredia konsumatore ka tregues HHI të lartë në vlerën 1,822 (2016), 1,803 (2017) dhe 2,049 (2018). Niveli shumë i lartë i përqendrimit në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për këto banka.
37. Për kredinë konsumatore vihet re se:
- BKT ka normat më të ulta në lekë nga 4%-5.5% ndërkohë që nuk ofron kredi në euro.
 - BISP ka normat më të larta të kredisë konsumatore në euro me rreth 13%,
 - BC dhe BR kanë norma të përafërta si në monedhën euro me rreth 4%-5% dhe lekë me rreth 8%-9%.
38. Në lidhje me analizën e spread-it u konstatua se:
- BKT paraqitet me spread-in më të ulët nga 1% deri në 3.4% për bono thesari. Në lidhje me depozitën 12 mujore ky spread është konstant.
 - BISP është banka me spread-in e dytë më të ulët si në lidhje me bono thesari dhe me depozitën-12 mujore.
 - BR ka spread-in me të lartë se bankat e tjera nga 5% deri në 6.5%, kjo pasi siç u evidentua dhe tek pjesa e depozitave, kjo bankë aplikon interesat më të ulta të depozitave të gjithë sistemit bankar.
39. Përsa i përket komisioneve për kredinë konsumatore si në monedhën vendase dhe në euro vihet re se nuk ka ndryshime në vite. BR dhe BKT aplikojnë komisionet më të larta në lidhje me penalitetin për shlyerje të vonuar të këstit përkatësisht me 48% dhe 36%.

40. Kredia hipotekore ka treguesin HHI mesatarisht të përqendruar në vlerat 1,309 (2016), 1,325 (2017) dhe 1,351 (2018). Numrin më të madh të klientëve në kredinë hipotekore e ka BKT.
41. Normat e interesit të kredisë hipotekore të aplikuara nga bankat, si në lekë dhe në euro janë të ndryshueshme, vihet re si më poshtë:
- BC aplikon norma më të larta me rreth 7%-5%.
 - BR aplikon normat më të ulta, rreth 3%-5%.
 - BISP për kredinë hipotekore në euro ofron normat më të larta me rreth 4.75%
42. Për Kredinë hipotekore konstatohet se nuk ka ndryshime të komisioneve të aplikuara. Në lidhje me komisionin për shlyerje të vonuar për kredinë hipotekore në monedhën vendase, për BR komisioni është në masën 48% dhe BKT 36%.
43. Kredia e biznesit ka treguesin HHI mesatarisht të përqendruar në vlerat 1,560 (2016), 1,502 (2017) dhe 1,510 (2018).
44. Për kredinë për investime për biznesin e madh në lekë dhe euro u konstatua se:
- BKT dhe BR kanë normat më të ulta të interesit.
 - BISP ka norma fikse në 8%.
 - BC ka normat më të ndryshueshme përgjatë periudhës hetimore.
45. Në lidhje me komisionet që aplikohen për kredinë për biznesin (e cila konsiderohet si kredia me më shumë risk nga ana e bankave vihet re se:
- BR aplikon të njëjtat komisione si në kreditë e tjera.
 - BKT dhe BC komisionet janë tepër të ulta në raport me ato që aplikohen në llojet e tjera të kredive.
46. **Sistemi pagesave (transfertat bankare)** është tërësia e instrumenteve, procedurave bankare dhe sistemeve të transferimit të fondeve ndërbankare, nëpërmjet të cilave bëhet e mundur qarkullimi i parave. Në vitet e fundit janë zhvilluar platforma të cilat sigurojnë shërbimin e transfertave elektronike, pagesat në internet, kartat e debitit, kartat e kreditit, “monedhat” elektronike etj.
47. Tregu i shërbimit të transfertave bankare hyrëse paraqitet mesatarisht i përqendruar ku indeksi i përqendrimit të tregut HHI paraqitet në vlerën 1,617 (2016), 1,673 (2017) dhe 1,667 (2018) dhe katër bankat nën hetim zotërojnë rreth 77% të këtij tregu sipas treguesit CR₄.
48. Përsa i përket komisioneve për transfertat hyrëse, bankat e nivelit të dytë në Shqipëri aplikojnë tarifa të ndryshme.
49. Për kategorinë klientë individ për transfertat hyrëse në monedhën Euro, bankat nën hetim aplikojnë një tarifë minimale që varion nga 5 Euro deri në 10 Euro. BKT është ajo që ofron tarifën më të ulët dhe BC tarifën më të lartë.
50. Për kategorinë klientë Biznes për transfertat hyrëse në monedhën Euro, bankat nën hetim aplikojnë një tarifë minimale që varion nga 5 Euro deri në 12 Euro, ku BKT është ajo që ofron tarifën më të ulët dhe BR tarifën më të lartë.

51. Për kategorinë klientë Individ për transfertat hyrëse, tarifat maksimale të bankave nën hetim variojnë nga 50 Euro në 100 Euro, ku përsëri BKT është ajo që ofron tarifën më të ulët dhe BC tarifën më të lartë.
52. Për kategorinë klientë Biznes për transfertat hyrëse, tarifat maksimale variojnë nga 50 Euro në 100 Euro, ku përsëri BKT është ajo që ofron tarifën më të ulët dhe BC tarifën më të lartë.
53. Në vitet e fundit është konstatuar rritja e numrit të transfertave online për të cilat bankat nën hetim aplikojnë komisione në vlerë deri në 50% më të ulta krahasuar me transfertat tradicionale të realizuara në ambientet e bankës.
54. Bankat nën hetim, në **tregun e shërbimit të transfertave bankare dalëse**, sipas treguesit CR₄ zotërojnë me rreth 81% në vitin 2016 dhe 2017 dhe 80% në vitin 2018. Ky treg ka karakteristikat e një tregu shumë të përqendruar ku indeksi i përqendrimit HHI varion nga 2,045 deri 2,010 gjatë periudhës hetimore. Niveli shumë i lartë i përqendrimit në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për këto banka. Banka me pjesën më të madhe të tregut është BR me ~36% të tregut gjatë periudhës hetimore, BKT dhe BC zënë secila nga ~15% të tregut dhe BISP zë ~14% të strukturës së tregut të transfertave dalëse.
55. Në shërbimin e transfertave dalëse, BR, BISP dhe BC aplikojnë komisionin maksimal të miratuar nga BSH me vendimin nr.12 datë 23.02.2011 “Për miratimin e disa ndryshimeve në Rregulloret “Për funksionimin e sistemit të pagesave ndërbankare me vlerë të madhe AIPS” dhe “Për funksionimin e sistemit të klerimit të pagesave me vlerë të vogël AECH”, në vlerën 500 lekë për transfertat brenda bankës dhe 1500 lekë për transfertat jashtë bankës, ndërkohë që BKT aplikon një komision prej 100 lekë dhe 1,200 lekë për transfertat brenda dhe jashtë bankës. Edhe për klientin biznes, bankat ofrojnë të njëjtin komision. Për transfertat në monedhat e huaja, vërehet bankat nën hetim, përkatësisht BR dhe BC e kanë tarifën e tyre në vlerën 10 Euro, ndërsa BISP e ka komisionin minimum në vlerën 15 Euro për kategorinë klientë të bankës dhe BKT 8 Euro.
56. Nga krahasimi i vlerës së komisioneve dhe normave të interesit mes bankave nën hetim nuk është vënë re aplikim i komisioneve apo interesave të njëjta mes tyre. Konstatohet se bankat nën hetim aplikojnë vlera të larta për komisionet që shërbejnë si kosto penguese (switching cost) për ndryshimin e ofruesit të shërbimit apo marrjen e shërbimit nga klientët e interesuar.
57. Në vitet e fundit, është zgjeruar përdorimi i platformave elektronike, shërbimit e-banking, nëpërmjet të cilave bankat nën hetim u kanë mundësuar klientëve shërbimin e kontrollit të detajuar dhe në çdo kohë të gjendjes së llogarive, historikun e veprimeve, transaksionet e kryera dhe transferimin e parave si brenda bankës ashtu edhe jashtë saj.
58. Zgjerimi i shërbimeve të ofruara online nga bankat (pa rrjet degësh fizike) së bashku me ndërgjegjësimin e klientëve për përdorimin e tyre do të sjellë përfitime për klientin dhe bankat në drejtim të kostove administrative.
59. Bankat nën hetim përfaqësojnë 92.1% të fitimit neto të sistemit bankar në vitin 2018, me një rritje të lehtë nga vitet e kaluara. Banka me pjesën më të madhe të fitimit neto është BKT që përfaqësohet me 67.1% për vitin 2016 dhe 45% për vitin 2017 dhe 57% për vitin 2018. BR në vitin 2016 rezulton të jetë më negativ për shkak të sistemimit në pasqyrat financiare të kredive të këqija, ndërkohë që për vitin 2017 dhe 2018 BR rezulton me fitim duke zënë përkatësisht 30% dhe 25% të fitimit të sistemit.

60. Nga vlerësimi i strukturës së të ardhurave, u konstatua se pjesa më e madhe e tyre është realizuar nga interesat e kredive, niveli i shpenzimeve për interesat e depozitave është ndjeshëm më i ulët se shpenzimet administrative dhe operacionale të bankave. Norma e ulët për interesat e depozitave dhe norma e larta të interesave për kreditë kanë sjellë fitime të konsiderueshme për bankat nën hetim.
61. *Për sa më sipër nga analiza e strukturës së tregut dhe vlerësimin të indikatorëve të përqendrimit për produktet / shërbimet e ofruara nga katër bankat nën hetim, rezulton se:*
62. *Tregu i llogarisë rrjedhëse, tregu i kredisë konsumatore, tregu i kredisë kufi (OVD), tregu i transfertave bankare hyrëse dhe tregu i transfertave bankare dalëse janë tregje shumë të përqendruar, dhe në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për bankat nën hetim.*
63. *Tregu i depozitës me afat, tregu i depozitës pa afat, tregu i kredisë së biznesit dhe tregu i kredisë hipotekore janë tregje mesatarisht të përqendruar dhe në kuptim të ligjit nr. 9121/2003 është përsëri një tregues i qëndrueshmërisë së pjesëve të tregut për bankat nën hetim.*
64. *Bankat nën hetim kanë qëndrueshmëri të pjesëve të tregut dhe kjo vjen për shkak se fuqia kundërvepruese e blerësve (klientëve të bankave) është e ulët.*
65. *Bankat nën hetim kanë përfitueshmëri të sigurt për shkak të pandryshueshmërisë së pjesëve të tregut të secilës bankë nën hetim.*
66. *Bankat nën hetim aplikojnë komisione të larta krahasuar me rrjetin e këtyre bankave në rajon dhe me bankat e tjera të sektorit bankar në vend.*
67. Në përfundim të procedurave hetimore rezulton se bankat nën hetim nuk plotësojnë kriteret e nenit 8 të ligjit nr.9121/2003 dhe nuk kanë pozitë dominuese.
68. Bankat e nivelit të dytë dhe bankat nën hetim duhet të garantojnë transparencë për shërbimet që ofrojnë, shërbime më cilësore me kosto më të ulët dhe produkte të reja, si dhe të krijojnë lehtësira për lëvizshmërinë e klientëve duke ulur kostot penguese.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 3, neni 4, neni 8, neni 9, neni 24 pika d), neni 26, neni 43 neni 45 pika 1, dhe neni 74 I ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar,

VENDOSI:

1. Mbylljen e hetimit të thelluar në tregun e shërbimeve bankare për Bankën Raiffeisen, Bankën Kombëtare Tregtare, Bankën Credins dhe Bankën Intesa SanPaolo, me kushte dhe detyrime.
2. Detyrimin e Bankës Raiffeisen, Bankës Kombëtare Tregtare, Bankës Credins dhe Bankës Intesa SanPaolo për të rishikuar brenda 1 viti nga marrja e këtij vendimi:
 - a) Komisionet e shërbimeve bankare drejt uljes për produktet e depozitave, kredive si dhe për shërbimet e transfertave e pagesave.

- b) Normat e interesit për produktet depozita dhe kredi me synim ngushtimin e *spread*-it midis normave respektive.
 - c) Kostot penguese (*switching costs*) për lëvizshmërinë e klientëve nga një bankë në tjetrën.
 - d) Politikat e bankës për zgjerimin e gamës së produkteve dhe shërbimeve on-line, për të mundësuar rritjen e shkallës së përfshirjes së popullatës në shërbimet bankare (financial inclusion).
3. Detyrimin e Bankës Raiffeisen, Bankës Kombëtare Tregtare, Bankës Credins dhe Bankës Intesa SanPaolo, që gjatë periudhës së zbatimit të detyrimit të pikës 2, të njoftojnë pranë Autoritetit të Konkurrencës për çdo ndryshim në normat e interesit në produktet e depozitave dhe kredive si dhe ndryshimet në komisione për shërbimet të ofruara.
 4. T'i rekomandojë Shoqatës Shqiptare të Bankave që në bashkëpunim me të gjitha bankat e nivelit të dytë, të përgatisin dhe zhvillojnë programe të edukimit financiar për të shpjeguar dhe argumentuar epërsinë e shërbimeve e-banking në zonat gjeografike ku shkalla e përdorimit është ende e ulët.
 5. Në rast të mos përmbushjes së kushteve dhe detyrimeve të përcaktuara në pikën 2 dhe 3 të Vendimit, bankat nën hetim ndëshkohen me penalitet sipas dispozitave të nenit 76, pika 1 germa a) e ligjit nr. 9121/2003.
 6. Monitorimin e sjelljes së Bankës Raiffeisen, Bankës Kombëtare Tregtare, Bankës Credins dhe Bankës Intesa SanPaolo për një periudhë 12 mujore nga marrja e vendimit.
 7. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi dhe njoftimin e palëve të interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS